

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Najaarsrapportage 2023 (Narap)

Gevraagd besluit

1. De Najaarsrapportage 2023 vast te stellen.
2. De voorgestelde begrotingswijzigingen vast te stellen.
3. De volgende nieuw te vormen bestemmingsreserves vast te stellen.
 - Klimaatakkoord
 - Zuiderhout Noord
 - Moeders van Zaanstad
4. De investeringskredieten voor de jaarschijf 2023 zoals opgenomen in het onderdeel Investerings van de 'Financiële begroting' bij te stellen.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum

De nieuwe referendumverordening maakt het mogelijk om op een genomen raadsbesluit een referendum te initiëren (correctief referendum). In de verordening is opgenomen dat er een termijn van drie weken ligt tussen het raadsbesluit en de uitvoering daarvan. Denk aan bijvoorbeeld het sluiten van een overeenkomst met een projectontwikkelaar, een subsidie aanvragen of het publiceren van een besluit om in werking te kunnen treden.

Dit besluit is uitgesloten op grond van artikel 3 (zie referendumverordening), waardoor er geen referendum over dit besluit mogelijk is.

Vlak voor het einde van dit jaar móet de raad via de Najaarsrapportage 2023 een wijziging op de Begroting 2023 vaststellen. Zonder deze wijziging op de begroting kan de gemeente geen rechtmatige uitgaven doen. Een referendum over het raadsbesluit om een wijziging op de begroting (via de najaarsrapportage) vast te stellen, kost tijd en zorgt er daardoor voor dat de gemeente de wet niet kan naleven en het bemoeilijkt het functioneren van de gemeente (er kunnen geen rechtmatige uitgaven worden gedaan zonder een vastgestelde wijziging op de begroting). Het referenduminstrument is mede niet van toepassing op dit besluit, omdat grote ongewenste gevolgen heeft.

Kernverhaal

Bij de Narap wordt een inschatting gemaakt van het verwachte resultaat bij de jaarrekening. Ook wordt per programma een korte stand van zaken weergegeven. Hierbij ligt het zwaartepunt op de financiële afwijkingen, met daarnaast een korte toelichting op bestuurlijk relevante ontwikkelingen. Er wordt gerapporteerd over de financiële mutaties in het lopende jaar ten opzichte van de voorjaarsnota (Burap). De afwijkingen zijn berekend op basis van de realisatie tot en met september dit jaar, waarna een eindejaarvoorspelling voor 2023 is opgesteld. De Narap is een tussenrapportage in de uitvoering van de begroting. Dat betekent dat er richting het einde van het jaar nog veranderingen kunnen optreden die tot en met september nog niet voorzien waren.

Met het vaststellen van de Narap wordt de begroting bijgesteld. De bijstelling is belangrijk in het kader van de begrotingsrechtmatigheid. Het budgetrecht ligt immers bij de gemeenteraad. De besluitvorming door de raad over de nu voorgelegde begrotingswijziging is er op gericht dat wordt voldaan aan de eisen van begrotingsrechtmatigheid gedurende het jaar.

Aanleiding

In de Financiële verordening is vastgelegd dat het college twee maal per jaar tussentijds aan de raad rapporteert over de voortgang van de realisatie van de begroting via een bestuursrapportage. De Narap 2023 is de tweede rapportage en geeft inzicht in het verwachte rekeningresultaat 2023.

Beoogd resultaat

Het doel van dit voorstel is om de raad inzicht te geven in de voortgang van de Begroting 2023 en om de voorgestelde begrotingswijzigingen, de vorming van nieuwe bestemmingsreserves en de bijstelling van de investeringskredieten voor het lopend jaar vast te stellen, zodat we voldoen aan de eisen voor de financiële rechtmatigheid.

Hiermee voldoen we aan artikel 189 van de Gemeentewet (de raad stuurt op de begroting), met inachtneming dat op grond van de Financiële verordening de raad de sturing binnen de begrotingsprogramma's heeft belegd bij het college.

Kader

De Narap is een onderdeel van de reguliere planning en control cyclus.

Kaderstellende documenten die daarbij horen zijn:

- Financiële verordening Zaanstad 2019
- Begroting 2023-2026
- Voorjaarsnota 2023 (Burap)
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Argumenten en afwegingen

In de raadsvergadering van 20 juni 2023 is de begrotingswijziging voor het jaar 2023 bij de voorjaarsnota (Burap) vastgesteld. De Begroting 2023 kreeg daarmee een nadelig saldo van € 3,2 mln. Via een onttrekking van -€ 3,2 mln. aan de Egalisatiereserve is de Begroting 2023 toen weer sluitend gemaakt.

Het saldo van de mutaties in deze Narap bedraagt -€ 8,01 mln. positief. Dit is inclusief het terugdraaien van de onttrekking aan de Egalisatiereserve van € 3,2 mln. Vanwege een positief resultaat bij de Narap 2023 is onttrekking aan de Egalisatiereserve niet meer nodig. Dit bedrag blijft in deze reserve beschikbaar om toekomstige negatieve jaarschijven in de meerjarenbegroting sluitend te kunnen maken.

Hoog over zien we een aantal voorname oorzaken dat resulteert in financiële afwijkingen. Capaciteitsproblemen bij onze externe partners leiden ertoe dat een aantal activiteiten vertraagt. Daarnaast ontvangen we, onder meer vanwege inflatiecorrectie, extra incidentele middelen van onze medeoverheden die we, mede als gevolg van capaciteitsproblemen, niet (tijdig) meer kunnen besteden. Hier tegenover staat een overschrijding op ons ambtelijk capaciteitsbudget, waarvoor wij u verwijzen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Er wordt voorgesteld om een drietal nieuwe bestemmingsreserves in te stellen:

1. Klimaatakkoord

Doel: Het bekostigen van de transitieopgave vanuit het Nationaal- en Zaans Klimaatakkoord. In 2040 moet Zaanstad klimaatneutraal zijn. Het klimaatakkoord van Parijs krijgt hierbij ook regionaal vorm. De energietransitie die hiervoor in gang is gezet, vraagt de komende jaren om aanvullende maatregelen vanuit de gemeente. In de eerste plaats gaat het daarbij om uitvoeringskosten. Welke aanvullende intensiveringen precies nodig zijn, is op dit moment nog niet exact te kwantificeren.

Besteding: In 2023 wordt € 2,39 mln. toegevoegd en € 0,51 mln. onttrokken aan deze reserve.

2. Zuiderhout Noord

Doel: Het bekostigen van tijdelijk beheer grond Zuiderhout.

Besteding: In 2023 wordt € 1,07 mln. toegevoegd aan deze reserve.

3. *Moeders van Zaanstad*

Doel: In 2023 is Zaanstad gestart met het project Moeders van Zaandam. Zwangere vrouwen en ouders van hele jonge kinderen die in risicovolle omstandigheden leven, worden begeleid. Het doel is het verlagen van stress en het bevorderen van ouderschapsvaardigheden en zelfredzaamheid onder moeders. De financiering van dit project kwam deels uit vitale stad middelen en deels uit middelen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen (POK-middelen.) De voortzetting van deze aanpak is opgenomen in het integraal plan van aanpak gezond en actief leven akkoord 2024-2026 (GALA, onderdeel van kansrijke start. Om deze voortzetting te kunnen financieren, is het nodig om de nog beschikbare middelen uit 2023 in de komende periode 2024-2026 in te kunnen zetten.

Besteding: In 2023 wordt € 0,16 mln. toegevoegd aan deze reserve.

Exploitatietekort Zaans Museum

Het Zaans Museum heeft te maken met een tekort op de exploitatie in 2023 van afgerond € 0,37 mln. Met het toenemen van de bezoekersaantallen neemt de druk op het entreegebied toe. Het Zaans museum fungeert voor het hele gebied van de Zaanse Schans als een soort bezoekerscentrum, zonder een sluitend financieringsmodel te hebben. Het gevolg is dat de museale functie onder druk staat. Daarnaast is het museum al jaren niet in staat gezonde reserves op te bouwen. Ook heeft het museum te kampen met hoge (energie)lasten en stijgende loonkosten. De opbrengsten van de huidige activiteiten van het Zaans Museum in combinatie met de subsidie van de gemeente zijn niet meer voldoende om het museum duurzaam te exploiteren. Het Zaans Museum verwacht voor 2023 een exploitatietekort van € 0,44 mln. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de extra € 0,06 mln. vanuit de ophoging van de indexerings. Dit resulteert in het nu voorziene tekort voor 2023 van afgerond € 0,37 mln.

Voor een oplossing voor het museum op de lange termijn, inclusief een sluitende exploitatie, is het ingezette proces met alle partijen op de Zaanse Schans om te komen tot een duurzaam exploitatiemodel cruciaal. Het Zaans Museum is een belangrijke partij hierin. Het is niet wenselijk dat het tekort 2023 van het Zaans Museum drukt op dit proces. De jaren 2023 en 2024 kunnen worden gezien als een tussenperiode tot aan het gewenste duurzame exploitatie scenario voor de erfgoedpartijen op de Zaanse Schans. Extra ondersteuning van de exploitatie van het Zaans Museum voorkomt liquiditeitsproblemen en zorgt voor continuïteit van de (bedrijfsvoering van de) organisatie.

Er is een grens aan de financiële mogelijkheden die de gemeente heeft. Er is niet voldoende ruimte in de gemeentelijke begroting om het volledige bedrag, dat nodig is voor 2023, ter beschikking te stellen. Het college heeft besloten om voor 2023 extra ondersteuning van maximaal € 0,28 mln. vrij te maken binnen de programmabegroting van Cultuur om het resterende tekort op te vangen. Deze ruimte ontstaat doordat een aantal projecten nog niet (volledig) tot ontwikkeling is gekomen in 2023 dan wel minder budget nodig hadden dan voorzien; zoals de cultureel-maatschappelijke voorziening Durghorst, de verkenning poppodium en de investering voor het Zaans Museum zelf, waarbij eerder geraamde kapitaallasten worden vrijgemaakt.

Een (logisch) gevolg van een extra financiële impuls en de wens om beter inzicht te krijgen in de exploitatie voor 2024 is een actievere samenwerking tussen Zaans Museum en gemeente Zaanstad en aanvullende voorwaarden die worden opgenomen in de subsidie- en uitvoeringsovereenkomst. Deze voorwaarden zijn:

- *Procesafspraken* – financiële en beleidsmatige keuzes worden tijdig afgestemd met de gemeente om de gevolgen van een keuze van te voren goed in beeld te brengen.

- *Meer financieel toezicht door de gemeente* – het Zaanse Museum levert geprognosticeerde balansen en liquiditeitsprognoses die ook zo veel mogelijk aansluiten bij de verantwoordingen.

Draagvlak

Niet van toepassing.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Financiële consequenties

Het saldo van de mutaties in deze Narap bedraagt -€ 8,01 mln. positief. Dit tevens het verwacht rekeningresultaat 2023.

De afwijkingen zijn berekend op basis van de realisatie tot en met september dit jaar, waarna een eindejaarvoorspelling voor 2023 is opgesteld.

De Narap is een tussenrapportage in de uitvoering van de begroting. Dat betekent dat er richting het einde van het jaar nog veranderingen kunnen optreden die tot en met september nog niet voorzien waren.

Juridische consequenties

Niet van toepassing.

Communicatie/vervolgtraject

17 november 2022 wordt de najaarsrapportage aangeboden aan de raad.

8 december 2022 wordt de najaarsrapportage behandeld in het Zaanstad Beraad.

22 december 2022 wordt de najaarsrapportage behandeld in de gemeenteraadsvergadering.

Op financien.zaanstad.nl kunt u de website van de najaarsrapportage raadplegen. Deze komt op het moment van aanbieden aan de raad beschikbaar.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. De Najaarsrapportage 2023 vast te stellen.
2. De voorgestelde begrotingswijzigingen vast te stellen.
3. De volgende nieuw te vormen bestemmingsreserves vast te stellen.
 - Klimaatakkoord
 - Zuiderhout Noord
 - Moeders van Zaanstad
4. De investeringskredieten voor de jaarschijf 2023 zoals opgenomen in het onderdeel Investerings van de 'Financiële begroting' bij te stellen.

In de vergadering van donderdag 21 december- 2023

De griffier,

De voorzitter,

Conform de machtiging tekenbevoegdheid raadstukken is dit besluit alleen ondertekend door de griffier.